

Одбулууннаабы о5о сайдар киинэ «Кунчээн» уьуйаан

Орто белех оболоругар

«Кыьыл бэргэьэчээн» аралдьыйыы сценарийа

Иитээччи: Константинова Нюрбина Петровна

2020 с

Кыбыл бэргэбэчээн

Оонньуулар: Алаа Мо5ус, Дьыгы бааба, Хаар – манан сарыысса, Кыбыл бэргэбэчээн, Сабыл, Таба, Бере, Мэкчиргэ, Эбэ, Колобок, Лыха.

Кыыдааннах тымныы кыбыммыт тийээн кэллэ. Сана дьыл кунэ. Бу куутуулээх, ерегейдеех утуе куну о5о_аймах ордук куутэр.

Сарсыарда. Урун чараас куопталаах, харана дьууппалаах, ойуулаах сиэптээх баартыктаах, кыбыл бэргэбэлээх, корзина тутуурдаах кыысчаан ийэтин соругунан эбэтигэр бэрэски кэбиилээх тыа устун баран испит. Бэрэскилэрэ борустуой буолбатах, куыбаан санаалаахха учугэйинэн дьайар эбиттэр.

Бу кэмнэ тыабыт биир уьугар Хаар - манан сарыысса, тон – муус дыбарыаьыгар олорон, аптаах сиркилэтинэн барытын кэтии олорбут. Кини дьон уерэрин – кетерун олуьун диэн себулээбэт, хара санаалаах, муус сурэхтээх эбит. Кыбыл бэргэбэчээммит бырааьынньык тэрийэ баран иьэрин керен улаханньык уордайбыт уонна бэйэтин курдук куыбаан санаалаах до5отторун ынырбыт:

Хаар сарыысса: до5отторуом, уелээннэхтэрим! Алаа Мо5ус! Дьыгы бааба! Кэлэ тардын!! Манна кыбыл бэргэбэлээх кыысчаан эбээтигэр бырааьынньык тэрийэ баран эрэр!! Баран мэбэйдииэххэ наада!

Дьыгы бааба, Алаа Мо5ус (иккиэн): сеп-сеп, оннук-оннук, мэбэйдииэххэ наада!

Алаа Мо5ус: Ам-ам... аччыктаата5ым ба5ас то5о сурэй. Иниир тараьам иьим тугэ5эр сыьынна5а уьу. Инчэ5эй эттээх эрэ буоллун тутан ылан уссэммит киьи ньии!!! Курта5ым курулуйда5ыан...

Дьыгы-бааба : мин эмиэ аччыктаатым, бэйи, дьиэм о5о5ор оргубут уулаах улахан солуурум бэлэм турар, онно хайдах эрэ албыннаан илдьиэх. Тото- хана ботуччу уобалыахпыт..

Алаа Мо5ус: хата бэккэ толкуйдаатын, чэ эрэ барыах!

Хаар сарыысса: кытаатын! Ыксаан!

Ол курдук Хаар сарыысса ба5а санаатын толоро Алаа Мо5ус уонна Дьыгы бааба ойуоккалаабыттар...

К.Б. баран истэ5инэ арай тыа са5атыттан Алаа Мо5ус утары тахсан кэлбит.

А.М: бэрт минньигэс сыт кэлэр... мин муннум сыьааччыта суох. Корзина5ар туохтааххыный?!!

К.Б: эбээбэр бэрэски кэбиилээх баран иьэбин. Аччыккын дуо? Мэ, бэрэскитэ сиз ☺

Уонна бэрэскитин утары уунар. Ону сиэт куыбаан санаалаах Хаар сарыысса дьаьалын до5оро Алаа Мо5ус сонно тута умнан кэбиьэр, кыыс ынырытыгар себулэьэн бырааьынньыктаьа тийэргэ сорунар.(Тахсан барар)

Ол кэмнэ кыбынны тыаба кыылар мусталлар.

(Бары бииргэ): Чэ мустубучча ыллыахайын ☺ (ырыа ыллыылыар «»)

Дыгы бааба: мин ойуурбар ким ыллыырый? Ким суурэрий? Киэр буолун мантан!!!

Кыылар уруе - тараа ыстаналлар, ойуур – мас быыыгар сабаллар.

Тыа иьэ. Кыыыл бэргэьэчээн ыллыы-ыллыы, ыллык устун дьиэрэнкэй тэбэ истэбинэ
Бере эмискэ кыысчаанна кэтиллэ биэрэр.

Бере(албын куолаьынан): Буу хата хата кыбини керустум. Хантан маннык
кыраьыабайкаан, ханнтан маннык учугэйкээн, Хантан маннык кэрэ кыысчаан ханна
бардын?

Кыыыл бэргэьэ: эйиигин кытта кэпсэшпэшин, соторутааьыта биир Бере эбээбин уонна
миигин тутан сии сыспыттааьа.

Бере (аймана туьэр): оо саат-суут эбит! Ол ханнык эрэ акаары Бере аймаба биьигини,
аапытын алдьаттаба...

К.Б: тыый даа! Ол эн буолбатах этин даа?! Чэ оччоьо бырастыы гын. (берену тебетуттэн
имэрийэр).

Бере: суох-суох, ол мин буолбатахпын. Онтон бу эн соьотоьун ханна баран иьэбин?

К.Б: мин эбээчээним миэлинсэ таьыгар дьиэлээх, кэтэьэр миигин кэьиилээх.

Бере: бэрт эбит дии, мин тийиэхпин сеп дуо?

К.Б: кэлээр. кэлээр ☺

Бере: Кыыыл бэргэьэчээн, эьи Сана дьыллааьы харыйаьыт баар дуо? Суох буоллаьына
мин тыаттан булан аьалыахпын сеп.

К.б. ээ! ☺ кырдык даьаны, оччотугар БАРЫАХ

Ырааьыйа, талахтар.Арай кыыс баран иьэн туох эрэ тыаьыттан соьуйар, эргиллэ
туьээт кербутэ талахтар кэннилэриттэн Лыах уонна Таба тахсан кэлэллэр.

К.Б.: Уаай! Наьаа да кыраьыабай Лыахчаан кете сылдьар! Хайа бу эн томмоккун дуо?
Сайынын эрэ керееччубун ди эйиигин.

Лыах: урумэччи, урумэччи. Учугэйкээн урумэччибин, Сирэм устун тэлээрэн,сана дьылы
кэтэьэ, тохтообокко кетebун, туттарбакка куотабын.

Таба: Туундараба, тыаба, хайаба. тохтоон турбат келебун. Тайба кыылын чугас аймаба,
таба сиэлэн кэллим. Эьиги ханна баран иьэьитий?

К.Б: мин эбээчээним миэлинсэ таьыгар дьиэлээх, кэтэьэр миигин кэьиилээх.

Лыах, Таба (Иккиэн): учугэйиин, биьигини ыныраьын дуо бырааьынньыккар?

К.Б: Кэлээрин, кэтэьиэхпит☺

Лыах, Таба (Иккиэн): Чэ оччоьуна биьи бэлэмнэнэ бардыбыт...

Диэт дьиэлэрин диэки бардылар. Ити курдук Кыыстаах бере иккиэ хаалан ыллык устун хааман испиттэр. Арай утары колобок текунуйэн иьэр эбит, бэжкэ ыксаабыт керуннээх, саьылтан куотан иьэр.

К.Б. Тохтоон!! Саьыл тобо колобогу экирэттин??

Саьыл: Колобок колобок мин эйиигин сиэм этэ.

Колобок: сиэмэ, сиэмэ. Мин эйиэхэ ырыа ыллыам: мин колобокпун, колобокпун, ампаартан сиппилибитим, сугэйгэ сетуелэбитим, арыыга буспутум, туннуккэ сойуллубутум, обонньордоох эмээхсинтэн куоппутум эйиигиттэн бабас эмиэ куотар инибин...

Саьыл: Син биир ситиэм, сиэм!

К.Б. кэбис кэбис! Сиэмэ, мин эйиэхэ бэрэскибиттэн бэрсием.

Уонна бэрэскитин утары уунар. Ону сиэт саьыл колобогу сиэн бабарбыт санаата уларыйар, ньылбыйа туьэр уонна ыйытар...

Колобок: Кыьыл бэргэьэчэн, быыьаабыккар махтанабын Истибитим эбээьэр бырааьынньык тэрийэ баран иьэргин. Мин эмиэ сана дьылы эьини кытта керсуехпун бабарбын☺

Саьыл: мин эмиэ! Мин эмиэ! ☺

К.Б. Кэлээрин кэлээрин, ынырабын.

Саьыл: Чэ колобоок бэлэмнэнэ барыахха☺

Маны барытын Сарыыссабыт аптаах сизэркилэтинэн кереет ессе куускэ уордайар уонна бэйэтэ мэьэйдииргэ турунар.

Х.С: ити баар! Оччотугар барытын бэйэм онорор буоллаьым дии!! Чысхааннаах тымныыбынан тонортолуом, халын хаарынан суолларын буруйэн муннартыам! Ахаха ☺

Эмискэ халлан харанарар, буурба тыал ытыллар, Хаар сарыыса тийэн кэлэр К.Б. хаарынан ытыйар, суолун ийьин буккуйар.

Хаар сарыысса: мин тыабар бырааьынньык тэрийээри гыннын даа? Кыи Нус-хас олоьун аймаанныт! Учугэйин бэрт дии! Бырааьынньыкыт буолбат!

К.Б. Бабаалыста кыыьырыма! Кердеьебун! Эн эмиэ бырааьынньыкка барыаххын сеп ээ. Миигин кытта барсыый, бары тэннэ Сана дьылы керсуехпут, ☺

Уонна бэрэскитин утары уунар. Ону сиэт куьабан санаалаах Хаар сарыысса муус сурэьэ уулар.

Хаар сарыыса: Ммм. Набаа да минньигэс!!!!!! Учугэй да санаалаах кыыс эбикиин, эн ынырыыгын ылынабын, эйиэхэ куьабаны оноро сатааьыппыттан кыбыстабын, бырастыы гынаргар кердеьебун... Чэ барыах..

Кыьыл Бэргэьэчээн эбээтин дьиэтэ. Сана дьылааьы куех харыйа тула бары мусталлар, Уерэ-кете онньуулар хороход ыллыыллар («Елочка», ыллаан бутэн эрдэхтэринэ Дьыгы бааба киирэр)

Дьигэ бааба: мин ойуурбар ким ылыырый? Эмиэ мустубуттар дуу?! Ким суурэрий? Киэр буолун мантан!!! Хайа?(соьуйар) эн баар эбиккин дуу? Оттон быраабынныгы себулээбэт этин буолбатах дуо?

Хаар сарысса: Мин ейум санаам уларыйан турабын. эн бу куутуулээх быраабынныгы ыбыма! Бары бииргэ Сана дьылы керсуех, чэйин бары ункуулуех ☺

Бу кэмтэн ыла бары эйэлээхтик ололбуттара, хас сыл аайы мустаннар Сана дьылы бииргэ керсер буолбуттара эбитэ уьу (Ункуу бары).

Оболоор бу манан остуоруйабыт тумуктэнэр. Остуоруйаны эьиэхэ кэпсээтэ, Кыбыл бэргэьэчээн Эбээтэ ☺

Детсад аанын арийан Торуоскатын тос-тос тыаһаан тымныы обонньор сизн кыһынХаарчаананы, сана дьыл -2014 сылы корсуо5ун .

Бере(албын куолабынан): Буу хата хата кибини керустум. Хантан маннык кырабыабайкаан, хантан маннык учугэйкээн, Хантан маннык кэрэ кыысчаан... быыычыкычык!

Бере (аймана туьэр): оо саат-суут эбит! Ол ханнык эрэ акаары Бере аймаба биьигини, аапытын алдьаттаба...

Бере: суох-суох, ол мин буолбатахпын. Онтон бу эн собото5ун ханна баран иьэ5ин?

Бере: бэрт эбит дии, мин тийиэхпин сеп дуо?

Бере: Кыьыл бэргэьэчээн, эьи Сана дьыллаабы харыйабыт баар дуо? Суох буоллабына мин тыаттан булан а5алыхпын сеп.

Колобок: сизэмэ, сизэмэ. Мин эйиэхэ ырыа ыллыам: мин колобокпун, колобокпун, ампаартан сиппилибитим, сугэйгэ сетуелээбитим, арыга буспутум, туннуккэ сойуллубутум, о5онньордоох эмээхсинтэн куоппутум эйиигиттэн ба5ас эмиэ куотар инибин...

Колобок: Кыьыл бэргэьэчэн, быыаабыккар махтанабын Истибитим эбээ5эр быраабыннык тэрийэ баран иьэргин. Мин эмиэ сана дьылы эьини кытта керсуехпун ба5арабын☺

Кыбыл бэргэбэчээн

Оонньуулар: Алаа Мобус, Дьыгы бааба, Хаар – манан сарысса, Кыбыл бэргэбэчээн, Сабыл, Таба, Бере, Мэкчиргэ, Эбэ, Колобок, Лых.

Хаар сарысса: доботторуом, уелээннэхтэрим! Алаа Мобус! Дьыгы бааба! Кэлэ тардын!! Манна кыбыл бэргэбэлээх кыысчаан эбээтигэр быраабыннык тэрийэ баран ээр!! Баран мэбэйдиххэ наада!

Хаар сарысса: кытаатын! Ыксаан!

Ол курдук Хаар сарысса баба санаатын толоро Алаа Мобус уонна Дьыгы бааба ойуоккалаабыттар...

К.Б. баран истэбинэ арай тыа сабатыттан Алаа Мобус утары тахсан кэлбит.

Х.С: ити баар! Оччотугар барытын бэйэм онорор буоллабым дии!! Чысхааннаах тымныбынан тонортолуом, халын хаарынан суолларын буруйэн муннартыам! Ахаха ☺

Х.С: ити баар! Оччотугар барытын бэйэм онорор буоллабым дии!! Чысхааннаах тымныбынан тонортолуом, халын хаарынан суолларын буруйэн муннартыам! Ахаха ☺

Хаар сарысса: мин тыабар быраабыннык тэрийээри гыннын даа? Кыи Нус-хас олобун аймаанныт! Учугэин бэрт дии! Быраабынныккыт буолбат!

Хаар сарыса: Ммм. Набаа да минньигэс!!!!!! Учугэй да санаалаах кыыс эбиккин, эн ынырыгынын ылынабын, эйиэхэ куабааны оноро сатаабыппыттан кыбыстабын, бырастыгы гынаргар кердьебун... Чэ барыах..

Хаар сарысса: Мин ейум санаам уларыйан турабын. эн бу куутуулээх быраабынныгы ыыма! Бары бииргэ Сана дьылы керсуех, чэйин бары ункуулуех ☺

Дьыгы бааба, Алаа Мо5ус (иккиэн): сеп-сеп, оннук-оннук, мэьэйдиххэ наада!

Алаа Мо5ус: Ам-ам... аччыктаата5ым ба5ас то5о сурэй. Иниир тараьам иьим тугэ5эр сыьынна5а уьу. Инчэ5эй эттээх эрэ буоллун тутан ылан уссэммит кьи ньии!!! Курта5ым курулуйда5ыан...

Алаа Мо5ус: хата бэккэ толкуйдаатын, чэ эрэ барыах!

А.М: бэрт минньигэс сыт кэлэр... мин муннум сыьааччыта суох. Корзина5ар туохтааххыный!,

Дьыгы бааба: мин ойуурбар ким ыллыырый? Ким суурэрий? Киэр буолун мантан!!!

Алаа мо5ус: -----

Дьыгэ бааба: мин ойуурбар ким ыллыырый? Эмиэ мустубуттар дуу?! Ким суурэрий? Киэр буолун мантан!!! Хайа?(соьуйар) эн баар эбиккин дуу? Оттон бырааьынньыгы себулээбэт этин буолбатах дуо?

Саьыл: Колобок колобок мин эйиигин сиэм этэ.

Саьыл: Син биир ситиэм, сиэм!

Саьыл: мин эмиэ! Мин эмиэ! ☺

Саьыл: Чэ колобоок бэлэмнэнэ барыахха☺

Льах: урумэччи, урумэччи. Учугэйкээн урумэччибин, Сирэм устун тэлээрэн, сана дьылы кэтэьэ, тохтообокко кетебун, тутгарбакка куотабын.

Льах, Таба (Иккиэн): учугэйиин, биьигини ыныра5ын дуо бырааьынньыккар.

Таба: Туундараба, тыаба, хайаба. тохтоон турбат келебун. Тайба кыылын чугас аймаба, таба сизэлэн кэллим. Эьиги ханна баран иьэбитий?

Лых, Таба (Иккиэн): учугэйиин, биьигини ынырабын дуо бырааьынньыккар?

Урун чараас куопталаах, харана дьууппалаах, ойуулаах сизптээх баартыктаах, кыыыл бэргэьэлээх, корзина тутуурдаах кыысчаан иьэтин соругунан эьэтигэр бэрэски кэьиилээх тыа устун баран испит. Бэрэскилэрэ борустуой буолбатах, куьабан санаалаахха учугэйиинэн дьайар эьиттэр.

К.Б: эьэьэр бэрэски кэьиилээх баран иьэбин. Аччыккын дуо? Мэ, бэрэскитэ сиз ☺

Кыыыл бэргэьэ: эьиигин кьтта кэпсэшпэшин, соторутааьыта биир Бере эьэьбин уонна миигин тутан сии сыспыттааба.

К.Б: тыьый даа! Ол эн буолбатах этин даа?! Чэ оччоьо бырастыы гын. (берену тебетуттэн имэрийэр).

К.Б: мин эьэьээним мизлинсэ таьыгар дьизлээх, кэтэьэр миигин кэьиилээх.

К.Б: кэлээр. кэлээр ☺

К.б. ээ! ☺ кьрдьык даьаны, оччотугар инньэ гын, эьээм дьизэтигэр керсуехпут!

К.Б.: Уаай! Нагаа да кыраыабай Лыхчаан кете сылдыар! Хайа бу эн томмоккун дуо? Сайынын эрэ керееччубун ди эйиигин.

К.Б.: мин эбээчээним миэлинсэ табыгар дьилээх, кэтээр миигин кэбиилээх.

К.Б.: Кэлээрин, кэтэбиэхпит☺

К.Б. Тохтоон!! Саыл тобо колобогу экирэттин??

К.Б. кэбис кэбис! Сизэмэ, мин эйиэхэ бэрэскибиттэн бэрсизэм

К.Б. . Кэлээрин кэлээрин, ынырабын.

К.Б. Бааалыста кыыырыма! Кердьебун! Эн эмиэ бырааынныкка барыаххын сеп ээ. Миигин кытта барсыый, бары тэннэ Сана дьылы керсүехпут, ☺